

Arnauti se pridružuju našim četama. Brzovjavne vijesti.

Rat na Balkanu.

Srpski glavni stan u Valoni?

Solun, 3. decembra. Srpski novinarški ured preselio se u Valonu, te odmah odlaze i srpski ratni izvištaji. Misli se, da se tamo nalazi i srpski glavni stan, kod vladu i dalje ostaje u Skadru.

Clemenceau protiv odaslanja četa na Balkan.

Genf, 3. decembra. Clemenceau zatijeva u jednom članku svog lista „L'opinion en chaine“ da se francuske čete dmalu opozovu iz Soluna. Ova je ekspedicija žalosna pustovlina. Francuska krv mora stediti za zapadnu frontu, gdje Njemi pripravljaju novu ofenzivu.

Ententna mornarica zapustila Dedeagac.

Budimpešta, 3. decembra. „Internationale Telegraphenagentur“ javlja iz Sofije: Mornarica četvornog sporazuma zapustila je jučer luku Dedeagac.

Borbe pred Bitoljem.

Lugano, 3. decembra. „Corriere della sera“ javlja: Srbi stoje u polukrugu pred Bitoljem i se još brane, nu udes je grada zapečaćen. Fukovnik Vasić je u bitlju, da brani grad dok je moguće, a onda da povuče vojsku prema Resni i Ohridu. On drži još neke glavne utvrde, te izgleda, kao da je odlučio da brani grad do zadnjeg časa. Posada se u gradu čitani na 3000 vojnika.

Rotterdam, 3. decembra. „Times“ javlja iz Atene: Srbi nisu mogli razruniti most kod Losmanija, tako da su Bugari mogli tako utvrditi kod Daltovena. Bugarska vojska uprava namjerava opkoliti Srbe u Bitolju, da im tako zapriječi uzmak u Grčku.

Milan, 3. decembra. (D. u.) „Corriere della sera“ javlja: Bugari su opkolili Bitolj 15 km južnoistočno prema grčkoj granici. Bugarska prednja straža stigla je u Kenali dolu željezničke pruge, što izdaje namjeru, da se opkoli srpske čete, koje još mogu iznaći prema Resni, ako se požure.

Enver paša u Sofiji.

Budimpešta, 3. decembra. „Pester Lloyd“ javlja iz Sofije: Turski ratni ministar Enver paša stigao je jučer ovamo, te se je nakon jednodnevnog boravka vratio u Carigrad. Njegova je prisutnost najbolji znak dobrih odnosa između Turske i Bugarske.

Iz Rumunjske.

Rumunjska ne dozvoljava prolaz četama.

Kopenhagen, 3. decembra. Petrogradski listovi potvrđuju vijest, da je Rumunjska izjavila, e će smatrati prolaz četa kroz Rumunjsku kao povredu neutralnosti, te da će nastojati to zapriječiti.

Sofija, 3. decembra. Rumunjska je izjavila u Beču, Berlinu i Petrogradu, da nema povredu neutraliteta, ako bi ruske čete htjele preći Rumunjsku, kaost i kroz četa po Dunavu, te da će to braniti oružjem u ruci.

Rumunjske mjere opreznosti.

Bukarest, 3. decembra. „Romanul“ javlja, da je ratni ministar odredio, da se nadu sva vojnička skladišta na Dunavu sprazni. Isto je nalozila narodna banka vojim filijalkama.

Gradjanski mir u Rumunjskoj.

Sofija, 3. decembra. Rumunjski kralj izdao je proglas kojim pozivlje političke stranke, da prestanu međusobnim političkim prepirkama. U proglasu pozivlje kralj, neka vlada između svih državnih nira.

Odnosaji između Grčke i entente.

Napeti odnosaji između entente i Grčke.

Köln, 3. decembra. „Köln. Zig.“ javlja: Tal. novinstvo opisuje odnosaje između entente i Grčke jako napetim. „Corriere della sera“ javlja iz Atene, da se obje stranke trude, kako da se stvar izgledi, nu da je položaj danomice slabiji i da se od sata do sata pogoršava. Grčka ne misli na razoruženje, dapače sve se više oboružava, te ima već 200.000 vojske pod oružjem. Zadnji su pokušaji entente učinili kod kralja najslabiji utisak.

Centralne vlasti prijele Grčkoj.

Rotterdam, 3. decembra. Ovdješnji listovi doznali su iz najpouzdanijih vrela, da su centralne vlasti upozorile Grčku, da u slučaju, ako udovolji zahtjevu entente, koja želi u Solunu stvoriti bazu za svoju vojsku, da ne će centralne vlasti smatrati grčku zemlju, kao povređene prijatelja.

Venecioas kandidira.

Bazel, 3. decembra. Iz Atene se javlja: Venecioas započima starom igrom. Usprkos svoje izjave on kandidira u 5 kotara među ostalih i u Solunu.

Iz Italije.

Govor talijanskog ministra izvanjskih poslova Sonnina.

Rim, 2. decembra. (D. u.) U izjavi, što je izdana jučer u komori naglasio je ministar izvanjskih poslova, Sonnino, solidarno sa vlastima entente, koja se je svečano manifestirala time, što je Italija formalno ustupila londonskom ugovoru od dne 5. septembra 1914. Što se tiče konflikta sa Austro-Ugarskom, izjavio je Sonnino, da obzirom na povredu bitnih odredaba trojnog ugovora po Austro-Ugarskoj, koja je promišljeno navallala na Srbiju, kaost i obzirom na neuspjeh pregovora, što su se vodili od strane Italije od decembra do maja sa Austro-Ugarskom, držala je Italija nužno potrebim, da brani sigurnost svojih najvitalnijih interesa i svoju neodvisnost oružjem u ruci te da postigne time temeljne narodne aspiracije.

Što se držanja Grčke tiče izjavio je Sonnino, da je ova dala povoda nepozumljenjima. Nu stvari su se sada tako razvijale, da ima nade, e će odnosaji sa Grčkom biti opet bolji i puni iskrenog povjerenja. Prešavši na Srbiju naglasio je Sonnino, da politički i gospodarsko ropstvo Srbije po Austro-Ugarskoj, znači tesku i stalnu pogibelj za Italiju, kaost i neprelazni zid za širenje talijanske moći na istočnoj obali Jadranskog mora. Ukupno sa saveznicima promislja Italija, kako da se ponovno postavi na ono mjesto, gdje je i prije bio, junački srpski narod, te je to baš svrha ovog rata. Radi toga će Italija nastojati, da čim prije otpoše pomoć vojsci kralja Petra, dok u dogovoru sa saveznicima osigurava istu živu i oružje, da olaksa koncentraciju srpske vojske, koja će zadati protudarac oslobodjenja čekajući zgodan čas. Za Italiju, nastavio je Sonnino, je neodvisnost i održanje Albanaca od najveće važnosti za proširenje naravnih meja i za zaposjednuće vratlju Italije. Talijansko oružje se bori i mi ćemo u isto vrijeme osloboditi naše nezgodovojnike, koji se već od dugo vremena bore protiv neprestanom iznarnodivanju po austro-ugarskoj vladi.

Strategička obrana Jadranskog mora sačinjava dalje glavni predmet talijanske političke akcije, posto je za Italiju neopodno potrebno, da u svrhu svoje obrane postigne sve Jadransko more, koje bi izjednačilo neugodan oblik istočne obale Italije.

Sonnino je konačno izjavio, da je Italija stalno odlučila, da nastavi rat sa svim silama, uz svaku cijenu i uz bilo koje žrtve dok ne postigne svoje svete narodne aspiracije, kaost i opći uvjet neodvisnosti, sigurnosti i izmjenjivo postojanje između naroda, koje će jedino biti temelj trajnog mira.

Glavosi o govoru Sonnina.

Berlin, 3. decembra. Novinstvo označuje govor Sonnina kao tumač onoga, što Italija želi postići uspjehom svojih i ententinih dosadašnjih nastupela. „Lokalanzeiger“ piše: „Kako je čuveno u riječi o osvojenju naravnih granice. Vidi se, da mu je Cadorna obećao e će naskoro pasti Gorica, te se čini, kako da je to u zadnji čas ispušteno iz koncepta govora, što je bio pripravan.“

Osude u Italiji.

Budimpešta, 3. decembra. „A Vilag“ javlja iz Melite: Ratni sud u Veroni osudio je 4 civilista i jednog svećenika na 4—5 godina tamnice, jer su podupirali vojne obvezanike na bijeg.

U Italiji internirano 135.000 Austrijanaca.

Bern, 3. decembra. „Echo de Paris“ donaje iz Rima: U Italiji je sada internirano 135.000 Austrijanaca. Španjolski postanak javio je austrijskoj vladi, da se zarobljenici nalaze svuda u dobrim prilikama.

Iz Engleske.

Engleski gubici.

Berlin, 3. decembra. „Vossische Zig.“ javlja iz Londona: U doljoj je kneti bilo priprećeno, da se u Njemačkoj sada nalazi 32.000 engleskih vojnika i 1015 mornara. U novembru palo je 233 časnika, a 728 je ranjeno ili nestalo. Od momčadi bilo je 7652 mrtvih, a 33.057 ranjenih ili nestalih. Kod mornarice izgubilo se u novembru 34 časnika i 261 momaka. Ukupni gubici iznasaaju 165.143 momaka i 5268 časnika.

London, 3. decembra (D. u.) Engleski gubici iznasaaju do 9. novembra 510.230 momaka.

Engleski admiral otputovao u London.

Rim, 3. decembra. (D. u.) Engleski admiral Robek, koji zapovjeda mornaricom u Dardanelima, otputovao je preko Rima u London.

Potopljeni parobrodi.

London, 3. decembra. (D. u.) Reuter javlja: Parobrodi „Colenso“ i „Orange Prince“ potopljeni su. Prama Lloydovoy Agenturi potopljen je grčki parobrod „Zafirist“, nu momčad je spašena.

Razno.

Njemački poret na ratne dobitke.

Berlin, 3. decembra. Gospodarski odbor rajslagata započeo posebno vijećanje zakonske osnove o pripremnim mjerama, da se provede poret na ratne dobitke. Prihvaćen je prijedlog napredjaka, da treba uložiti kao posebni fond za osiguranje poretu ne samo višak dobitka već i suradnje, dalje prijedlog središnjih stranaka, da nema započeti ratna poslovanja godina sa 1. juljem 1914, već sa 1. septembrom 1914. Zakladni se je tajnik izrazio protiv prijedloga.

Rat i narodno gospodarstvo.

Dokazano je u nebrojeno slučajeva, da je sadanji svjetski rat toliko političko koliko i gospodarske naravi. Inade mnogih, koji tvrde, da su neposredni uzroci ovome ratu gospodarsveni interesi pojedinih velevlasti u kombinaciji raznovrsnih političkih interesa.

Bilo kako mu drago, sigurno je toliko, da je rat na polju narodnog gospodarstva

izzavao u pravom smislu riječi revoluciju. Principi i zasade, po kojima je dosada upravljani čitavi narodno-gospodarstveni život u pojedinim grupama privrede, nu vrijede danas ništa. Svaka pojedina privredna grana zabolila je danas drugo značenje, posve drugi oblik. Ono što se još jučer držalo nemogućim, danas je zbilja.

U borbi za opstanak naroda i država moralo se narodno gospodarstvo prilagoditi potrebama, momentalnim političkim, strateškim i drugim raznim situacijama. Privredni i gospodarski napredak, koji je urjetovan na naravni razvitak morao se prilagoditi u takovim formama, pod kojima se ne će moći nastavljati i dalje izrađivati. U kratko, narodno-gospodarstveni problemi su radi rata razoreni i prekinuti. Prekinuta je svjetska izmjena dobara, ratarska proizvodnja obavija se pod posebnim prilikama, nego prije rata, obrt i industrija prilagodjene su posve potpuno drugu, novčastvo dobilo je posve drugi djalokrug. Proizvodnja i potrošnja posve je poremećena. Relacije među privrednim granama ne stoje u snosajhu sa proizvodnim troškovima itd. itd. Jednom riječju revolucija na svim stranama i na svim linijama — novo stanje bez organične veze na prošlost i budućnost.

Novo stanje na polju narodnog gospodarstva potisnulo je neke grane u zadu, a druge je potisnulo u prve redove, sve bez reda i bez sistema. Tako nas danas zanima više ratarska proizvodnja radi opskrbe pučanstva nego razvitak i proizvodnja tvornica pokućeva, ciglana i sličnih poduzeća. Proizvodnjom municije i dijelova municije akomodirane su veliki dio stitnih tvornica, koje su ratom nastalih prilika došle u takovo stanje, da ne mogu svoju proizvodnju zadržati u onoj mjeri, da bi se proizvođni troškovi isplaćivali kraj manje prodaje produkata. Nestacica sirovina ili uslijed ratnog stanja ograničenog dovoza iste — onemogućila je mnogim tvornicama novele proizvodnje, koji je još rentabilnau, tako da su i ove akomodirane ratnoj proizvodnji. Predaleko je mi vodilo, da navedem još više primjera, jer se poremećenje u gospodarstvu, trgovini, obrtu i industriji opažaju u svim zaraćenim i nezaraćenim državama u gradovima, nu i na, jednom rječju na svakom koraku.

Još više iz raznih upravnih i administrativnih mjera države, vlada, komuna itd. u pogledu proizvodnje i potrošnje, ublažuju se nerazmjernosti kadkada u interesu vojne snage.

U svojoj monarkiji, koja je odsječena od nacija, napose od prekomorskog uvoza, morala se proizvodnja i potrošnja dobara, cirkulacija novca itd. akomodirati principu samoopskrbe i samodržanja. Imperativ samoopskrbe i samodržanja pučanstva jači je, nego interesi pojedina i pojedinih privrednih grupa, pa se već radi toga promjenio čitavi dosadašnji način gospodarjenja u svim granama narodnog gospodarstva. U provadjanju tih mjera ne gleda se na nastale štete ili poremećenje pojedinih privrednih grana ili pojedinaca. Tako svrskao sposoban morao udovoljiti svojoj vojnoj obvezatosti bez obzira time nastalih šteta, svako je dužan dati višak robe oblastima uz cijene, koje je ona odredila uopće javnom interesu siromašnih slojeva naroda radi opskrbe: dati onakove predmete vojnoj sili, koje država nužno treba kod provadjanja svojih ratnih osnova itd. radi samodržanja.

Iz svega se dakle vidi, da se čitavi narodno gospodarstveni život kreće u posve drugim sferama, nego u normalnim vremenima, da se kreće u takovim normama, koja su u normalno doba stitna i opasna po razvitak i soliditet tih grana. Ako kritički prosudimo, ovo abnormalno ili kako sam nazvao — to novo stanje — čitavog narodnog gospodarstva, onda dolazimo do toga, da nas ovo stanje za pojedine države u koliko je danas stitno istodobno i korisno, jer eće u ovom stanju upoznati sve one mane, koje je svjetsko ravnotežje paraliziralo. Države i narodi

upoznat će sada sve dobre i loše strane svog narodno-gospodarstvenog života, koje će morati izgraditi i usavršiti. Ovo stanje otvorit će se od njezadinih faktora gdje su počinjali porijekle, a gdje su dobro radili. Ono što bi trebali decenije promatrati, vidjeti će brže, pa će tako brže ljudi doći, brže će upoznati prave puteve i ciljeve i time koristiti općenitosti. Mnoge gospodarske prilike, koje danas uslijed rata, ne možemo pravo ocijeniti, otvorit će nam nakon rata oči, davat će nam novih direktiva na svim privrednim linijama. Svijet će brže pokrenuti naprijed uspokolik uništenja dobara i života, uspokolik narodnosti i političkih prepreka među državama i vevlastima.

VI. Steiner.

Razne vijesti.

Zadusnice. Akademikari u Splitu dali su odgovorati zadusnice za svoje drzove poginule na bojnem polju: Ivana Mrkonjica kandidata prava, te Dragomira Čerčepa i Berislava Tommasena, absolvente trgovačke akademije u Trstu.

Zabranjene dopisnice. Po vijesti praških novina zabranjene su karte dopisnice sa modrim i crvenim tiskom na bijeloj podlozi, koje su se prodavale u korist Ustrojnice Matice Školske.

Ivo Šusteršćić, slav. akademik. Zemaljskoga je glavaru kranjskog g. dra. Šusteršćića zadesila crna kob, jer mu je na talijanskom ratistu poginuo sin Ivo, cand. iur., član katoličkoga slovenskoga akademskoga društva „Danice“ u Beču. Junakčić se borio protiv narodnih neprijatelja i junackom smrću poginuo u tolimuskom gradu. Pokoj mu vječni!

Naši bjegeci. U „Slovenec“ čitamo: „Gosp. dekan Ivan Rojce posjetio je kao delegat središnjeg odbora iz Beča bjegece u kotarima Barm i Rómerstadtu u Moravskoj. U Livani ima oko 150 Hrvata iz Kanfanara, djece za školu ima oko jedne stotine, a nema učitelja. Analifabiti su skoro svi, nitko ne zna ni riječi njemački, a istotako nijedan Nijemac ne zna hrvatski. Jedino riječ „palenta“ svi razumiju. Friedland i okolice, dosta poznata po dopisima g. Ličana, ima 350 bjegeca Hrvata, nema nijednog učitelja. U Gross-Stohlu, Klein-Stohlu i Irmensdorfu ima nad 150 bjegeca Slovence iz St. Ferjana, Pevme i Kviškoga. Ljudi stanuju, više obitelji ujedno po raznim kućama, te sami skrbe za hranu. Tu je velika zima tijekom cijele godine. Kako su veselili bili ljudi, kada su imali jedne nedjelje sv. misu i propovijed, to su djevojke ipe sv. misom uprav lijepe pjevale. Da si budu mogli ljudi bar za silu pomoći radi njemačkog jezika, naručili smo im više primjeraka knjige „Nemščina brez učitelja“. Povalno moram spomenuti gg. svećenike u Moravskoj, koji se skoro svuda zanimaju za bjegece te ih isposvjedaaju, čitaju hrv. evanđelje, propovijedaju im, te ih posjećuju u kućama i tješe. Velečasnici i za bjegece pozhivimo gosp. zupnik K. Horak u Friedlandu poznava naše bjegece, posjećuje ih, pa im je čak odijelio izmjerio, te se za njih misli kao otac u obitelji. Zalosno, da nema tu nijednog hrv. svećenika ili učitelja.“

Dostava u redništva: Koliko je nama poznato, imade u Moravskoj više naših svećenika, a u kratko imali bi još nekog otpulovati. Što se učitelja tiče, doznajemo iz pouzdanog vrela, da je ministarstvo unutarnjih poslova otposlao iskaz učitelja iz puljskog kotara, te bi već bili mogli biti imenovani i hrvatski učitelji za

evakuirce, kako je to slušan za talijanske evakuirce. Eno tamo u Moravskoj od maja mjeseca nalazi se učiteljica Družetić, koja koliko je nama poznato nije ista još ni danas u službi. Mi ne znamo, što misle učiniti odnosne oblasti od kojih je to došlo. Nije dakle krivnja ni na našim svećenicima ni na našim učiteljima, što ih nema među evakuircima. Ia oni jedva čekaju, da im se odredi mjesto, što se je moglo već dogoditi, kada znamo, da je već otvoreno više tal. škola. Nitko ne može poći među evakuirce, a da mu oblasti ne kažu mjesto kamo mora da ide.

Doznajemo, da je zemaljski odbor u Poreču odredio, da idu posjetiti naše bjegece gg. Dr. Zuccen i markiz Polesini. Kad nam bude Dr. Zuccen objavio svoj novi naslov pripočet ćemo ga u našem listu, da se budu mogli naši evakuirci na nj obratiti.

Jedna je hrv. općina u Istri odlučila poslati na svoj trošak, da posjete naše evakuirce jedan liječnik i jedan zastupnik.

Gorički biskup kod bjegeca u Brucku. Kako čitamo u „Slovenec“ prošlog je četvrtika posjetio gorički biskup Fran Sedej bjegece u barakama u Brucku. O tom posjetu piše „Slovenec“ doslovno samo: „Pod vodstvom g. upravitelja in gosp. dekana Beriota ogledal si je celo laborističar ter videl v kakšnih razmerah so naši begunci.“

U kakvim razmerama??

Sastanak primorskih bjegeca u Gracu. Danas dne 4. decembra u 6 sati na večer govorit će gorički pokrajinski glavar dr. Faidulti na sastanku bjegeca iz Primorja i to u dvorani za gimnastiku Elizabetine škole.

Vojnika tjelovježba u školama. Školska vlast, dogovorena sa vojničkom, odredila je, da se u srednjim školama i dva zadnja razreda pučkih škola uvede i obuka vojničke tjelovježbe. Ta je obuka povjerena ek. i kk. castnicima. Ovo je, ako se ne varamo, već odavna bilo uvedeno u Njemačkoj, gdje se ljudi već od prvog djetinstva odgajaju i za vojnu službu.

Odlikovanje. Car je podijelio namjesništvom savjetniku i upravitelju pazinskog kotara, Ivanu Šorliju, povodom umirovljenja naslov dvorskog savjetnika oprostivši ga od pristojbina.

Junacka zagrebačka pješačka pukovnija. Junacka je zagrebačka pukovnija broj 53, koji je naš generalni stop u svojim službenim izvještajima ponovno povalno spomenuto, primila je za junastvo u bojevima na Drini, Kolubari, Dujstru, Dunaju i Soči oko 1000 redova i odlikovanja. Čast našim junacima.

2. decembra u Trstu. Prigodom carskog jubileja bio je grad bogalo iskićen. Već od ranog jutra vladao je u gradu vrlo živahan život. Biskup Dr. Karlin čitao je u bazilici sv. Justa svečanu misu, kojoj su prisustvovali zastupnici civilnih i vojničkih oblasti.

Sud Fridrika Velikoga. Za Fridrika je Velikoga pronevrerjio, neki tajni savjetnik veću svotu novaca i došao radi toga u doživlenu tammicu u Spandau. Poslije nekoga vremena primi kralj međutim pismo od jednoga seoskoga propovjednika kod Magdeburga i u pismu je bilo pisano: Ja sam siromašan propovjednik kod Magdeburga, imam sedmero djece i toliku plaću, da moramo od nje gladovati svi, otkako je moj brat u tammici, ali neka ga i pišti obzirno na dobra, koja je on meni učinio, a ja ću paziti na nj i popraviti ga, jer on u duši svojoj nije za čovjek. — Kralj je doista riješio povoljno molbu i pustio savjetnika iz zatvora uz uvjet, da živi kod svojega brata i da ni

skim ne dopisuje, a ako bi to prekršio, da bi došao opet u Spandau.

Joffrova popularnost u Francuskoj. Koliko je u Francuskoj popularan njihov vrhovni zapovjednik vojske, pokazuje, što je cijelo tržište puno artikla, koji nose njegovo ime. Naročito uzimaju njegovo ime kod raznih poljoprivrednih i ljekarskih pomagala, tako da ima Joffre-puder i ličilo i kapljice protiv boli zubi i melem za kurje oči, sapun i pilule za otvorenje stolice. Pariski su modni saloni izdali model Joffre-kostima, uz koji pripisale naravno i Joffre-šesir sa Joffre-cipelama, pak jedan njemački list, iz kojega se to izvaldi dodaje, da Joffrova zvijezda ne tammni ni onda, kada joj na bojistu najgore ide.

Hrvatska zastava u Kragujevcu. Ratni izvještitelj Roda-Roda opisuje u „Neue Freie Presse“ svoje dojmove iz osvojenoga Kragujevca. Tu čitamo između ostaloga:

Zadnje vijesti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 3. decembra. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Mjestimice topničke borbe i okršaji.

Talijansko bojište.

Nakon opet posve neuspjelih neprijateljskih navala zadnjih dana protiv naših bregovitih pozicija sjeverno odavle nastupio je jučer tamo mir. Kod Oslavije bilo je nečas ponovno suzbijen talijanski nartaj. Istotako izvalovile su se navale na brijeg sv. Mihovila i na sjeverni obronak ovog brijega. Kod sv. Martina bilo je uništeno talijansko odijeljenje, koje se je približavalo turajući pred sobom vreće pune pijeska. Gorica je stajala pod osobito živahnim vatrom, koja je osobito u unutarnjem gradu prouzročila ponovno znatniji štetu.

Srpsko bojište.

Zapadno i južno Novog Pazara zarobila su austro-ugarsko odijeljenje, kojina se pridružilo mnogo oboroženih mulame-danaca, jučer i prekjuter 3500 Srba. Kod borba u pogranničnom području između Mitrovice i Ipeka sudionistivali su na našoj strani mrzobojni Armatci. Kod spomen-svečanosti, što su ju naše čete slavile dne 2. decembra u Sandzaku, Novom Pazaru u Mitrovici učestvovalo je sa oduševljenjem i uređeno pučanstvo. Zauzjenu poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

„Gradac, vladina zgrada, od prekjuta je sjelešte jednog njemačkog staba. N zgradi lepršaju crno-žuta (austrijska), crno-bijelo-ervena (njemačka) i crveno-bijela plava (hrvatska) zastava.“ — Roda-Rod primjećuje k tome: „Zašto hrvatska crveno-bijelo-plava? Valjda nisu imali pravi madjarske zastave.“

Ova je primjedba ratnoga izvještitelja čudnovata. Hrvatske su čete prve uniale u Kragujevac, pa će im se valjda to dozviliti, da u osvojenom gradu izvjesje zastavu svoje domovine Hrvatske? Hrvatska zastava na vladinoj zgradi u Kragujevcu svjedoči, da za naša i njemačka ratna uprava uvidjavniji, nego kojekakvo izvještitelji, koji se komodno seću iz fronte po mjestima, koja su osvojena hrvatskom krvlju.

Lisnica uredništva. Dospisniku iz Pídná Cenzura je Vaš dopis u cijelosti zaplijenila. Preporučamo Vam, da cijelu stvar pripočet gg. zastupnicima Vašeg kotara

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 3. decembra. (D. u.) Iz veli kog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Dva neprijateljska monitora bombardirala su bezuspješno okolice Westenda. Na fronti bojna djelatnost. Nema nikakvih promjena. Zapadno Røya oboren je fiancuiski dvoiplošac. Zarobili smo aviatilicere.

Istočno bojište.

Ništa nova. Srpsko bojište. U gorovju jugozapadno Mitrovice od igravaju se uspješne borbe sa pojedinim neprijateljskim odijeljenjima. Jučer smo zarobili preko 1200 Srba.

Vrhovna vojna uprava.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 2. decembra. (D. u.) Službeno se javlja:

Od početka ofenzive u Srbiji to jest od 14. oktobra do zauzeća Prizrena dne 29 novembra, zauzeli su Bugari Srbima 50.000 zarobljenika, 265 topova, 136 vozova za municiju, po piloci 100.000 pušaka, 36.000 granata, 3 miliona fišeka 2350 vagona i 63 lokomotive. — Bugari su zaposjeli Brod na cesti Kitevo Philip

Istarska Posujilnica u Buli

Tko želi uložiti sigurno svoj novac na štednju, tko ima platiti „Posujilnici“ interes ili što na račun svog duga, tko bi htio u potrebi da digne koliko iz svog uloska kod „Posujilnice“ taj nek ide u delavnik između 6 i 7, a u nedjelju i praznik između 3 i 4 sati popodne u „Narodni Dom“ (palaca „Istarske Posujilnice“) na II. kat u pisa.mu d.ra L. Scallier, odvjetnika i vojničkog branitelja.

Dobra trgovina.

Humoreska Čiča Jose.

Veoma nezadovoljan je došao Misko Trkalica pred večer u selo Grbacav. A nije ni čudo. Čitav je dan trekarao po obližnjim selima, obilazio kuće za kućom i nudjao na prodaju najnovije kalendare za 1916. godinu, ali posao mu je veoma loše polazio za rukom. Istina, čijena je kalendaru izmislila okrugle dvije krune, ali je on po uvjerenjaju Miskovu vrijedio i tri puta više. Divno ono zabavno stivo, birani poučni članci, popis svih najnova, sematiizam, izvradak iz stoljetnog kalendara glode vremena za svaki pojedini dan u godini, prekrasne slike, i zanimiv opis događaja iz najnovijeg vremena te tko zna što sve ne — sve je to dizalo cijelu Miskovu kalendaru. Nu ljudi su malo marili za Miskovo uvjerenjave i još manje kupovali njegovu „robu“, premda je go-

tova u svakoj kući bilo u ovo jesenje doba gotovih para. Tek ovdje ondje našao se je po koji kupac, ali ti su bili rijetki, tako te jedni Misko, koji je od svukoga prodanoga kalendara imao nešto dobitka, nije danas zaslužio ni za čestiti ručak. A što će u ostalom kazati njegov gospodar, kad vidi, kako je danas loše pazario. Bez sumnje će misliti, e je on. Misko, u čitav dan gđjedog na selu spavao i se zabavljao u krčmi, a o trgovini ga niti devala brigaa. A toga se je Misko bojao, silno bojao, jer mu je garda onomadno obećao bio, da će mu povećati nagradu, bude li se pokazao marljivim, revnim i ustrajnim u poslu. I premda su u Miska bila sva svojstva dobra trgovca, ipak je današnji dan bio za nj jedan od najlošijih, otkako se bavi rasprodajom knjiga i kalendara.

Selo je Grbacav bilo posljednje, koje je još nekakno bio većeras obači, a iza toga

se povratiti vlakom u Zagreb, jer je u Grbacavu bila od najnovijega vremena željeznička stanica.

Ni o ovdje ga nije pratila sreća. Činilo se je, kao da su Grbacaviti veoma malo skloni čitanju i da slabo mare za to, da ve unaprijed znadu, na koji će dan u novoj godini pasti ova ili ona svetkovina. U trči to će im i onako gospodin župnik u krati kazati.

Misko zamalno te nije počeo očajavati. Ta eto, dogovo pola je sela prešao, ali ura svu svoju rječitost i prokusanu govorničku vještinu nije mogao da odusjevi a ma ni cigle žive duše za svoju „robu“. Da se još više očajuje i da utvaji gnjev, koji ga je počeo hvatati, navali se u seosku krčmu. A i odmoru mu je trebalo, jer nije šala, kad je čovjek od same zore do pred večer gotovo neprestano na nogama, a uza to ga jesensko, još prilično žarko sunce preko mjere grlje i žari.

U krčmi je našao osim krčmaru tek jednoga gosta, odjevna pola na seljačku pola na gradjansku. Misko ga dakako po svom običaju smjerno pozdravi, sjedne na drugi kraj i položi svoju robu kraj sebe na stol.

Pola na seljačku pola na gradjansku odjeveni gost stane pridošlicu promatrati od glave do pete.

— Što to imate uze se? — digne se onaj i popodje do Miska.

— Kalendare prodajem, gospodine, kalendare, divne, izvrsne, kakovih nemam nigdje drugdje — digne se i Misko — da te još više očajuje i da utvaji gnjev, koji ga je počeo hvatati, navali se u seosku krčmu. A i odmoru mu je trebalo, jer nije šala, kad je čovjek od same zore do pred večer gotovo neprestano na nogama, a uza to ga jesensko, još prilično žarko sunce preko mjere grlje i žari.

— Hm! a imate li obrtnu dozvolu? — nastavi pola na seljačku pola na gradjansku odjeveni gost. — Ja sam naimo domaći načelnik.

(Dalje sliji di.)